

CARTEA DE TEATRU

ANDREI STRIHAN :

Contururi scenice

În cei abia doi ani de existență, colecția *Masca* a Editurii „Eminescu” se poate mândri cu o activitate mai mult decît meritorie, cu rezultate prețioase în efortul de structurare a unei ample istorii a textului și spectacolului dramatic românesc, a unei estetici teatrale moderne. Este de remarcant rigoarea dovedită în selectarea autorilor și a titlurilor, prezența unor nume de prestigiu ale criticii dramatice actuale, lucrări în măsură să fixeze jaloane pentru o cercetare mai metodică, autorizată, a acestui important compartiment al creației artistice, încă insuficient studiat sub raport teoretic.

Bine plasată în acest context, cartea lui Andrei Strihan, *Contururi scenice*, reunește studii și cronici scrise în ultimii zece ani, constituind o imagine sintetică vie, foarte interesantă, a vieții noastre teatrale. Perioada de timp, destul de întinsă, îngăduie autorului depistarea și urmărirea unor direcții de dezvoltare, organizarea materialului pe teme, pe preocupări, și nu doar în ordinea cronologică a premierelor.

Capitolul de deschidere al volumului, *Despre critica teatrală*, aduce în discuție obiectivele, realizările și neîmplinirile existente în teoria și critica noastră dramatică, prezentându-ne, implicit, metoda de lucru a autorului, consecvent urmărită în scrisul său, și care poate fi detectată în fiecare din paginile cărții. Un loc important în cadrul acestui prim capitol este afectat problemei, de importanță fundamentală, a raportului dintre text și spectacol. Acordarea primatului pentru oricare dintre termenii acestui raport, consideră criticul, este nejustificată și păgubitoare pentru actul artistic — „cînd partea nu are conștiința întregului se crede întregul, cînd diversitatea își este sieși suficientă, ignoră necesitatea unității”. Actul critic, formularea unor judecăți de valoare, trebuie să pornească totemai de la considerarea *întregului*, „sinteză armonioasă a unor personalități creatoare cu drepturi și datorii egale”.

Datoria cronicarului este, deci, să semnaleze nu punctul de despărțire, ci acela de sudură între text și spectacol, să urmărească nu potrivirea montării cu imaginea pe care și-a făcut-o citind piesa, ci consecvența de idei și de exprimare, în însăși logica univertului artistic regizoral.

Discutînd raportul teatru-viață, autorul pledează pentru o înțelegere suplă, nuanțată, a procesului de reflectare, conceput nu ca un act pasiv, ci ca opțiune angajantă, responsabilă, ca un dialog al artistului cu realitățile sociale și politice, cu timpul său.

Foarte interesante se dovedesc și capitolele tratînd despre *Realism și umanism* sau *Spontaneitate și creație*, dezbateri în plan teoretic relevabile pentru disciplina metodei, pentru criteriile științifice aplicate, precum și *Continuitate și creație* (*Pe marginea stagiunii 1969—1970*), în care adevărul principiilor de ordin estetic este argumentat, practic, prin analiza unor spectacole.

Structurate pe capetele tematice, cronicile dramatice prezente în volum refac, dintr-un unghi de vedere sintetic, peisajul teatral al ultimului deceniu. Sînt fixate momentele semnificative în dezvoltarea dramaturgiei originale a acestei perioade, sînt urmărite evoluții ale unor scriitori și oameni de teatru de prestigiu, relevate debuturi promițătoare. Capitolul *Comedia românească: aici și acum* analizează mai multe spectacole cu piese de Aurel Baranga și Teodor Mazilu, oferind posibilitatea unor portrete dramaturgice ample, observațiile cuprinse în cronici diferite, scrise de-a lungul a mai mulți ani, reușind să închege o imagine cuprinzătoare, consistentă, a creației lor.

Astfel grupate, cronicile nu rămîn simple consensări ale unor spectacole, ale unor momente de teatru, ci permit formularea unor concluzii, precizarea unor direcții de dezvoltare.

Atît prin aspectul său teoretic cît și prin analizele de text și spectacol practicate cu urmărirea consecventă a unor criterii estetice limpezi, volumul lui Andrei Strihan, *Contururi scenice*, se înscrie pe un loc important în colecția de scrieri despre teatru a Editurii „Eminescu”, constituind o lectură deosebit de interesantă, utilă pentru specialist, dar și pentru iubitorul „civil” de teatru.

Cristina Constantiniu